

h

Kolokvium

Barokní zbožnost na Novém Městě pražském
v kontextu kláštera augustiniánů kanovníků na Karlově

7. října 2026

Autor: Miroslav Kábrt

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovolujeme si Vás oslovit s výzvou k zasílání příspěvků a přihlášek bez příspěvku na kolokvium

Barokní zbožnost na Novém Městě pražském

v kontextu kláštera augustiniánů kanovníků na Karlově,

jež se bude věnovat fenoménu, který zásadním způsobem formoval tvář české krajiny, kultury i mentality v 17. a 18. století – barokní zbožnosti, jež nebyla jen vnitřním prožitkem, ale veřejným, emotivním a rituálním fenoménem, který ovlivňoval všechny sociální vrstvy. Klademe si za cíl nahlédnout pod povrch okázalých fasád barokních kostelů, zkoumat, co se odehrávalo v srdcích a myslích lidí a ukázat barokní zbožnost jako dynamickou součást každodennosti, která ovlivňovala postoje, myšlení a jednání lidí všech společenských vrstev.

Organizuje: Muzeum Policie ČR a Sdružení historiků České republiky (Historický klub 1872)

Termín: středa 7. 10. 2026

Prezentace účastníků začne v 8 hod, v 8.30 hod bude kolokvium slavnostně zahájeno, od 8.45 hod jsou plánovaný tři bloky příspěvků s jednou 30 min a jednou 80 min přestávkou, na závěr je cca 40 min věnováno plenární diskuzi a v 16 hod následuje prohlídka kostela Nanebevzetí Panny Marie a sv. Karla Velikého na Karlově s výkladem. Předpokládáné ukončení kolokvia je mezi 17.30 až 18 hod.

Místo konání: Muzeum Policie ČR, Ke Karlovu 453/1, 120 00 Praha 2 - Nové Město pražské

Jednací jazyk: čeština, slovenština

Organizační pokyny: Anotace svých příspěvků v rozsahu 200 až 300 slov zasílejte se stručným profesním životopisem do 10. května 2026 na e-mailovou adresu valova@muzeumpolicie.cz. Délka referátů je stanovena na 20 minut. O konečném výběru příspěvků rozhoduje organizační výbor. O jejich přijetí či nepřijetí do programu Vás budou organizátoři informovat do 30. května 2026. Vzhledem k omezenému počtu míst v přednáškovém sále přijímáme přihlášky účastníků bez příspěvku na téže e-mailové adrese nejpozději do 30. července 2026. Po tomto datu nemůžeme zaručit, že se na všechny zájemce dostane místo.

Z kolokvia vzejde publikační výstup v pdf. Vzhledem k pozdnímu datu konání naléhavě prosíme všechny přednášející, kteří si přejí své příspěvky publikovat, aby nejpozději v den konání kolokvia (29. září 2026) odevzdali v elektronické formě (zaslat na výše uvedenou e-mailovou adresu prostřednictvím Úschovny.cz) úplný český text včetně poznámek pod čarou, odkazů, ilustračních fotografií, grafů, obrázků, příloh se seznamem pramenů a literatury, abstraktem a klíčovými slovy v českém (slovenském) a anglickém jazyce.

V příloze naleznete nástin témat, která při přípravě programu preferujeme.

V případě jakýchkoliv dotazů k organizaci kolokvia pište e-mailovou adresu valova@muzeumpolicie.cz

Za organizační výbor,

JUDr. Mgr. Iveta Valová (Muzeum Policie ČR)

prof. PhDr. Jiří Kocian, CSc. (Sdružení historiků České republiky - Historický klub 1872)

Nástin témat, která při přípravě programu preferujeme:

Augustiniáni kanovníci na Karlově. Jejich role v barokním životě nového města pražského a vliv na duchovní život místních obyvatel. Barokní přestavby a umělecká výzdoba klášterního kostela Nanebevzetí Panny Marie a sv. Karla Velikého. Specifika barokní hudební produkce a liturgického života v augustiniánském prostředí.

Svaté schody a Betlémská jeskyně na Karlově. Karlovská kaple Malá Palestina jako centrum novoměstské zbožnosti. Role odpustků spojených s návštěvou Svatých schodů a jak tato praxe motivovala náboženský turismus. Karlovská kaple Panny Marie Zellské a její vliv na zbožnost novoměstských měšťanů.

Memento mori. Příprava na smrt, barokní pomíjivost života. Barokní vnímání pomíjivosti a eschatologická očekávání. Náboženský význam novoměstských hřbitovů a pohřební rituály. Barokní kultura umírání *ars moriendi* v kontextu klášterního kostela.

Mariánský a svatecký kult. Kult Panny Marie Karlovské a specifika zbožnosti spojené s „ochránkyní počatého života“ a její dopad na rodinný život obyvatel Nového Města. Votivní dary a obrazy, které dokumentují vděčnost novoměstských obyvatel za vyslyšené modlitby. Světci a mučedníci. Kult svatých, úcta k ostatkům a donace na oltáře v novoměstských kostelech jako prostředek barokní zbožnosti

Veřejná zbožnost: poutní fenomén, procesí, pašijové hry, theatrum sacrum. Význam Karlova jako barokního poutního místa.

Kult zázraků: knihy zázraků, poutních místa. Analýza barokní zbožnosti ve světle zázraků na poutních lokalitách s přihlédnutím k poutnímu místu na Karlově.

Bratrstva a cechy. Náboženské aktivity řemeslníků a měšťanů, mecenát a zakladatelská činnost. Působení laických bratrstev při karlovském klášteře, jak se měšťané aktivně podíleli na náboženském životě kanonie. Role laiků, kteří se sdružovali při karlovském klášteře, a jejich vliv na šíření augustiniánské spirituality v ulicích Nového Města.

Barokní náboženská praxe v rukopisech a tiscích. Duchovní literatura, kázání a jejich vliv na věřící. Soukromá zbožnost: modlitební knížky, domácí oltáře, osobní niterná zbožnost.

Duchovní hudba jako prostředek emotivního působení na věřící. Barokní umění jako nástroj. Architektura, malířství a sochařství ve službách víry.

Zbožnost a každodennost. Jak víra ovlivňovala běžný život (práce, svátky, rodina). Lidová vs. elitní zbožnost. Rozdíly v projevech zbožnosti u měšťanů, šlechty a venkovského lidu.

Proces rekatolizace v českých zemích a její vliv na formování barokní kultury. Augustiniánská kanonie na Karlově po třicetileté válce, obnova klášterního života, stabilizace komunity a role kláštera v rekatolizaci. Farnost a církevní správa. Role duchovních správců.

Analýza barokního mobiliáře, oltářních pláten a freskové výzdoby karlovského areálu. Josefské reformy, osud kláštera po roce 1784 a proměna zbožnosti v období osvícenství.